

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az állatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesítendő lapot mi örömmel helyeseltük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak, 1895. márc. 6-án

Egészévre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr. Egyszeri felírás minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség: Jókai-utca 10.
Kiadóhivatal: Szammer Imre könyvnyomdája.

Ujévi beszédek.

Ömlött a szó mézajku és nem mézajku szónokok ajkairól ujévi üdvözlés gyanánt. A pártok gratuláltak vezetőiknél, biztosították őket rendületlen elvbüszségről s aztán nagyot ittak rá magyar szokás szerint. Az egészről ez az utolsó pont ért legtöbbet. Ennek legalább azok örültek, kik részt vettek benne, maga a nemzet azonban mi vigasztalót sem talál az elmondott beszédekben, mi reményt sem a jobb jövőre. Pártvezérek beszéltek a klubok tagjaihoz s nem a nemzethez. Egyszerű pártoskodás az egész, mely mindenha megülője volt a magyarnak. Mindenik a hazát akarja megmenteni, s míg fogcsikorgatva nézik az ellenpártbelit — közösen tépik rongyokká a haza homlokán a gloriét fátját. A szabadelpárt önmagát dícsérve, úgy állítja oda magát, mint candido sine qua non-t a haza életében. A szerénység nem bántja ugyan e csodálatos nyilatkozatot, de a hatalom birtokában lévőknek jólesik, ha kidüllesztett nyelvvel elmondják, hogy mi vezetjük a haza hajóját most, mikor odaát az állam hajója megfeneklett. A függetlenségi pártok ujévi beszédjei még vigasztalanabbak. Egyenest öklözi Kossuth és Ugron, a bizalmat felmondták egymásnak, gyanúsítás és védaskodás hangzik fel elmondott beszédeikből.

Mennyivel nemesebb szellem lengi át

a néppárt ősz vezérének Zichy Nándor grófnak beszédét, melyet övének mondott. Nem kel ki a pártok ellen, nem vádolja őket bűnökkel, mert hisz hibáikból is jó fakadhat, ha más nem, úgy az, hogy a nemzet be fogja látni, hogy hova vezet a pártoskodás, hova az önző politika, mely csak a választottaknak hoz boldogulást, de nem a nemzet összességének. Nem szól még Bánffy baklövéséről sem elítélőleg, megbocsátja neki, de fájó szívvvel emlékezik vissza ama megszegyenítő és megalázó bánatolmra, melyet a hajón elkövetett, akkor, midőn a pápa küldöttét megakadályozta küldetésében, midőn a szentes Átyát arra kényszerítette, hogy őt visszahívja. E bravurnak akkor mindenki örült, mintha Bánffy egy hatalmas ellenséggel mérkőzött volna meg, pedig csak a pápa követét üldözte ki. Huszárcsiny volt — semmi egyéb.

Majd az új törvényeknek egyházellenes voltára hívja fel a figyelmet. De még e törvényeknél sem kel ki azok ellen, kik örvendték e törvények létrehozásánál. Hisz szelíven az új törvények barátai, különösen a felekezettek csak ott látják meg a rosszat, ahol nekik fáj, de örvendenek annak, mi az anyaszentegyháznak okoz fájdalmat. Mi azonban nem félünk az új törvényektől, nem félünk ama szomorú következményektől, miket e törvények, különösen a felekezeti-küliség törvénye szükségképen maga után von; a keresz-

ténység megtudott mérközni külobb ellenségekkel is, mint a modern felekezeti-küliség — a legérzékenyebb kár a politika terén van. A politika viszi hazánkat lejtőre s ez ellen egész erélyvel kell küzdenünk. Ez feladata a néppártnak s e feladatának eddigi működésével fényesen megfelelt. És végre is eljön majd az idő, midőn megszűnik kötelességszerűvé lenni az ellenpártok részéről az állásfoglalás a néppárt ellen, s minden párton fölébred a kath. öntudat annyira, hogy akármely párt, a keresztény igazság és haladás érdekében együtt működjenek, mert e kötelezettség egy katolikusra nézve nem szűnik meg soha, még akkor sem, ha egyéni meggyőződése más politikai elvek védelmére készíti őt.

Reámutat ama belvéleményre, melytől az elmék még most sem tudtak megszabadulni, ama gyanúsításra, hogy a néppárt csak pillanatnyi célokért küzd, mintha a néppártnak egyéb célja sem volna, mint a sérelmes egyházpolitikai törvények revíziója, melyet ha elért, megszünt létezésre hozhat, vagy feloszlathat a pártokban. A néppártnak van sokkal messzebbreható feladata, melynek a revízió csak részét képezi — a néppártnak be kell bizonyítani, hogy minden egyes tagja a keresztény nép képviselője, s feladata korán sem szűnt meg, sőt egy új világ teremtése, a kor szellemétől szaturált társadalomnak keresztényen való

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZÁJA.

A féltett boldogság.

Tavaszi volt, mikor a Kosztin Grigor észbontón szép leánya először meglátta a Mitru pakulárt. Kosztin Grigor maga vitte el a leányt a hegyek aljába, a hol a pakulárok már meg is fejték a juhokat és már forralták is az édes tejet zsendiczenek. A Mitru pakulár is nagy kanállal állott az üst körül és azt magyarázta a szép Kosztin Parászkának, hogy az idej tej nagyon édes, nagyon zsíros. Nagyon jó sajt lesz belőle.

A leány szótlannal hallgatta a magas, barna nő beszédét. A tej pedig máskor nem igen érdekeltte, de most maga is kavargatta az egyik üstöt és megkóstolta a tejet.

Valahogy nagyon jónak találta, pedig máskor nem szokta inni. A friss, zamatos, erdei levegő megsimogatta az üde arcot és nagyon boldognak érezte magát, a mint végigtekintett az erőtlen tavaszi tájon. A földön zöld zománcot vont a fű, a hegyek az ifjuság üdeségét sugározták. Az ég kék volt, mint az átlátszó kristályüveg. Mikor már otthon volt, még akkor is mindig az üde, tölgyerdős hegyeket és a vig pakulár-csoportot látta, a kik között van egy komoly, fekete legény is, a ki olyan szépen, olyan dallamosan tud beszélni.

Az este beállott, a falu elcsendesedett, a kék ég sötétkék lett és csillagos. A sajtot már

elkészítették a pakulárok. A nyáját visszahajtották a hegyre, ők maguk meg végigfeküdtek a zöld gyepen és elkezdtek írni a havasi kürtöt.

Parászke gondolkozva hallgatta. Aztán maga sem tudta miért, imádkozni kezdett... Olyan nyugodtan, méltóságosan szólott az a kürt, hogy önkéntelen is áhítatra gorjesztett mindenkit. Ugy aludt el imádkozva. Tiszta, nyugodt álma volt, mint maga a harmatos, tavaszi éjszaka.

Egy pár nap múlva lejött a hegyről a Mitru pakulár. Simaszörű hófehér báránycát tartott a karjai között.

— Nézd, Parászke, — mondta meleg hangon, — neked hoztam. Lásd, milyen okos, milyen kedves. A legszebb volt az egész nyáiban.

A leány mosolyogva nézte a tehér jószágot.

— Nagyon szép, Mitru, felelte jókedvűen, hozz máskor is.

Hozta is a Mitru pakulár a kis fehér jószágokat. Ő mindig alázatosan jelent meg a gazdája leánya előtt és tisztességtudóan adta oda az édes kis remegő báránycát. A csillagszemű szép leány meg mindig vidáman fogadta a pakulárt és nevetett a hajnalpiros szép szájjával a hófehér ajánckra.

Igy ment ez egy ideig.

Egyszer ezután nagyon szomorú volt a leány, mikor elhozta Mitru a szokott aján-

dékát. Mintha sápadtabb lett volna az arca is. Még a báránycára sem mosolygott.

Mitru szomorúan csalódott szívvel ballagott a falu utcájában. Fájt a lelkének, hogy a leány nem mosolygott, mint máskor. Pedig maga előtt látta a leány mosolygó, szép arcát. Látta a finom ajkát, a mely mint egy márvényszerűen szép heret ég a gyöngyaszínű fogai körül.

De ez az ajk most nem mosolygott sem ő rá, sem arra a szerencsétlen kis állatra. Haragszik... De miért?...

Megállott, tépelődött... Vele szemközt jókedvű legények kurjantgattak. Oda ment köztük, hátha meg tud valamit.

Az utca közepén hetyke lépésekkel ment végig a gazdag Burucz Tódor.

A legények tisztességtudóan köszöntek neki.

— Tudod-e, hogy vőlegény? — kérdezte az egyik legény Mitrutól.

— Nem, — felelte az.

— Szép menyasszonya van. A te gazdád leánya a menyasszonya.

S Mitru szép barna arca ólomszínű lett. Lihegve, tudokolva azt kérdezte:

— Parászke?...

— No persze, hogy Parászke, nincs más leánya a gazdának.

Mitru tágra nyílt szemekkel nézett maga elé.

— Nincs, nincs...

Ugy ment haza, szédülő fejjel. Parászkának már nincs több szava ő hozzá. Hogy

átalakítása vár reá. Ha e czélját, a keresztény társadalom megerősítését, minden téren kivívta, ha a ker. öntudat annyira megerősödött, hogy külön párt nélkül is képes lesz a társadalom keresztény elveit és érdekeit megvédeni — akkor a néppárt megmaradhat minden pártban.

A néppárt ősz vezérének újévi beszéde hűveihez egyedül nyuit vigasztalást a jövőre, mert magának a társadalomnak keresztény jellegét jelöli ki czélul, melyen egyedül haladhatunk boldogulásunk felé.

Az új büntető eljárás. †)

(Olvasóink tájékoztatására a következőkben vázlatosan ismertetjük a január 1-ével életbe lépett új büntető perrendtartás főbb szabályait.)

A főljelentés.

Ha valakit föl akarunk jelenteni, mint eddig, úgy ezentul is vagy az ügyészséghez, vagy a rendőri hatósághoz (rendőrkapitányság, csendőrség, főszolgabíró), vagy a bírósághoz fordulunk.

Főljelentést mindenki tehet, ha nem is őt sértették; kivételt képeznek azok a büncselekmények, melyek csakis magánvádra, vagyis a sértett vagy hozzá tartozója által emelendő vádra üldözhetők, mint pl. a becsületsértés, vagy az üzleti alkalmazott által elküvetett lopás vagy sikkasztás. Azokban az esetekben, melyekben bárki tehet főljelentést, az ügyészség főljelentés nélkül is emelhet vádat.

Vannak bűnügyek, melyekben a kir. ügyész hivatalból emeli a vádat, ha tudomásul szerez az illető büntetendő cselekmény elkövetéséről, tekintet nélkül arra, vajjon van-e sértett fél és tesz-e főljelentést. Ha például a rendőrség vagy az ügyészség arról értesül, hogy valaki lopott (de nem a családjában, vagy a gazdájánál), akkor megindítja a nyomozást és annak befejezése után a kir. ügyészség lopás miatt vádat emel akkor is, ha maga a sértett fél (a kit t. i. meglóptak) nem emelne vádat.

Vannak ügyek, a hol az ügyészség nem emel vádat, ha a sértett fél nem jelentkezik.

*) Az „Alkotmány”-ból.

menyasszony, már nem is beszél hozzá. Nem is megy le többé a taluba.

Bárányt se visz. Ugy sem okoz már vele örömet.

Nagyon szomorú volt. Az öreganyja agódva simogatta.

— Mi bajod, lelkem, fiam?

— Semmi, anyyám, csak nincsen jókedvem.

De az öreg asszony gondolta, hogy a fia a gazda loánya miatt kesereg.

Nem is járt le most Mitru a taluba. El-üldögélt egy helyben és nézte az apró, fürgé báránykákát, a mint elugrandoznak a napfényben. Hogy örült régen Parászke az ilyen állatkáknak...

Alkárhogy kerülte az embereket, mégis megtudta, hogy mikor esküszik Parászke.

Azóta nem volt nyugalma. Felczihelődött és az ölébe vette a legféhérebb, a legfényesebb szemű báránykát.

— Elmegyek hozzá, — mondta az anyjának borús szemekkel. Elviszem ezt a kis kezecskét. Ugy fogad, a hogy fogad.

Mikor a Kosztin Grigor gangos házába belépett a Mitru pakulár, már együtt volt a másznép. Maga Parászke is menyasszonyi díszben volt. A pazarul himzett patyolat-ruhára felhírtül szür borult és a fényezett magas-sarku csizmája elfedte a máskor meztelen, formás lábait. A fekete hajára fel volt tűzve a vörös menyasszonyi koszorú és az ezüstpénzekből összefűzött fejdisz.

Mitru elfogult szívvel állott meg előtte. A mint felnézett a szép arcára, úgy találta, hogy nagyon sápadt. Hanem a szemével barát-ságosan, melegen nézett a pakulára.

— Menyasszonyi ajándékot hozta m. Pa-

Pl. ha valaki meglóptja az apját vagy a gazdáját, vagy ha a bankhivatalnok sikkaszt, akkor az ügyészség nem emel vádat hivatalból, hanem bevárja, míg a magánvádló főljelentést tesz. Akkor azután az ügyészség maga is emel vádat.

Ha az ügyész nem akar vádat emelni, vagy a vádat eljárás közben elejti, erről a sértett, — ha ezette a főljelentést vagy indítványt — értesítenie kell s ez esetben a sértett 8 nap alatt, mint pótmagánvádló léphet a kir. ügyész helyébe.

Ismét vannak büncselekmények — ezek csekélyebb vétségek — melyeknél maga a sértett fél, mint ugynevezett főmagánvádló, az ügyész mellözésével, képviselheti a vádat a bíróság előtt. Ilyen büncselekmények a rágal-mazás és becsületsértés, magánlaksértés, könnyű testi sértés vétsége stb. (Az ilyen esetek a járásbírósalg elé tartoznak s a főljelentés is ott teendő.)

A nyomozás.

A főljelentésre következik a nyomozás. Nyomozást, mint eddig, úgy ezután is a rendőrség végezhet: csakhogy ezentul a rendőrség a kir. ügyészség vezetése s folytonos ellenőrzése alatt köteles folytatni a nyomozást, holte eddig a rendőrség meglehetősen önállóan nyomozott. Továbbá mostantól fogva a nyomozás nemcsak a terhelő, de a mentő körülményekre is ki fog terjedni. Ezért az új eljárás szerint a gyanúsított (vagyis a ki ellen a nyomozás folyik), ártatlansága bizonyítása végett már a nyomozás alatt kérheti a szükséges tanukihallgatást vagy szakértői szemle elrendelését vagy más nyomozó cselekmények teljesítését. A gyanúsított már a nyomozás terhe alatt védőügyvédet vallhat, aki előterjesztéseket tehet védenéce érdekében. Megtekintheti az iratokat, haesak a nyomozás érdeke ennek korlátozását vagy megtiltását nem parancsolja. Ha az eljárás czélja kívánja, a nyomozást teljesítő rendőri hatóság köteles elrendelni, hogy a védő levelei csak részükrol elolvassa és külön engedelmökkel kézbesíthető a letartóztatott terheltek és hogy ez a nyomozás alatt csak hatósági személy jelenlétében érkekezhetik a védővel.

Mikor a nyomozó hatóság a szükséges adatokat beszerzte, akkor a vádló vagy vádat emel, vagy nem emel vádat.

Vádat rendszerint a királyi ügyészség

rászke, — mondta Mitru. Nagyon kérlek, fogadd szívesen.

A leány mosolygott. Nem a régi, jókedvű mosoly volt ez, hanem fáradt, haldokló mosolygás.

— Köszönöm, Mitru, hogy megemlékeztl rólam, — mondta a leány.

— Hiszen mindig rád gondoltam, — felelte panaszkodó hangon a legény.

A leány elfordult a pakulártól, mintha ott akarná hagyni.

A legény fájdalmasan szolt utána: Párászke, hát nincs több szavad hozzám? A leány visszafordult és odanyujtotta a kicsit hideg, kicsit reszkető kezét a pakulárnak.

— Az Isten áldjon meg, Mitru, — mondta elfogult hangon.

A legénynek úgy tetszett, hogy a menyasszony szeme ragyogását valami hivatlan köny takarja. Észrevette a vivódó ajkát is, a mint összeszorul fájdalomban.

Egyszerre megérezte, hogy ez a leány szerette ötlet tudatlanul, melegen, mint a fiatal, ószinte szívű gyermekleányok tudnak szeretni.

De hát ez a leány jó, engedelmes. És ő belátja, hogy ennek így kell lenni. A gazdag Kosztin Grigor egyetlen gyönyörű leánya nem a szegény Mitru pakulárhoz való.

— Áldjon meg téged is, Parászke, — mondta keserű megnyugvással és megindult utjára. Az udvaron már iddögáltak. A jókedvű fiuk utána kurjongattak: Hej, Mitru pakulár! lgyál egy pohárral!

Ó csak ment tovább.

— Szegyen, mondta az egyik legény, hogy a menyasszony egészégére nem ittál.

Ekkor már visszafordult.

emelhe, de emeit a magán panaszos is. A járásbírósalg előtt a vádat ügyészségi megbízott képviseli. Ez jogvégzett ember (ügyvéd, szolgabíró, aljegyző, stb).

(Folytatása következik.)

UJDONSÁGOK.

Kérjük mindazon t. előfizetőinket kik még a múlt évre járó előfizetéseket nem küldötték be, hogy azt mielőbb beküldeni sziveskedjenek, nehogy a lap szétkúldése fönkakadást szenvedjen.

— **Hálaadás.** Az év utolsó napján (Sylvester) d. u. 5 órakor a székesegyházban tartott hálaadó istentisztelet, melyen Dr. Steiner Fülöp megyés püspök, a káptalannal, a városi papsággal s a hívők ezreivel jelen volt. *Jelenik* Antal belvárosi káplán sz. beszédjével kezdődött, utána az énekar a lytániát énekelte majd pedig *Mayer* Károly apátkanonok a legméltóságosabb Oltárszentséggel a templomban körmenetet tartott.

— **Éjféli sz. mise.** Az Ur Jézusnak bemutatandó századvégi ünnepélyes hódolat alkalmából a Szentséges Atya, a római pápa által a világ összes katolikus templomaiban Sylvester éjjeli 12 órára engedélyezett sz. misét a székesegyházban a nagy számban egybegyűlt hívők jelenlétében Dr. Steiner Fülöp megyés püspök mutatta be a Mindenhatónak a legméltóságosabb Oltárszentség kitétele mellett. A sz. mise. alatt a jámbor hívők közül többen járultak a sz. áldozáshoz. A sz. mise végén pedig a hívők ezrei a főpásztor előimádkozása mellett együttesen mondták a Jézus Szentséges Szívében való felajánlási imát. — *Tíz napján* d. e. 9 órakor a székesegyházban a sz. misét *Szabóris* Jenő apátkanonok mutatta be, a sz. beszédet pedig *Tomán* Antal belvárosi káplán tartotta.

— **Éljen a szép menyasszony boldogul, kiáltotta tele tüdővel és lázasan itta ki a poharat.**

Ugy érezte, hogy most már elvégezte a kötelességét.

Lassu, hideg eső kezdett hullani.

— Ne menj, Mitru, marasztották a legények. Hideg van és rossz az ut. Maradj itt és mulass velünk.

Mitru komoran felelt:

— Vár a szegény öreganyám, haza megyek.

Az ut igazán rossz volt. Az esőtől átázott és megfiosodott. Neki meg hegynek kellett menni. Gyorsan, csaknem futva igyekezett haza felé. A szél az arcába csapta a hideg esőt, azért mégis megizzadt a melegségtől. Láza volt. Érezte, hogy lankad, hogy jó lenne lefeküdni.

Szinte beesett a kis kalyibájába. Az anyja átkarolta.

— Beteg vagy, fiam?

Ráhagyta. Lefeküdt, álmodott mindentől lázálmokat, a melyek elgyötörték a szenvedő szívét.

Mikor hajnalott, oda hivta anyját maga elé. — Hívja el a papot, anyám. Nem érzem se a hátam, se a mellem. A végét járom.

Dél mult, mig a pap felért a hegyre. Nehéz ut annak, a ki nem szokott hozzá.

Az öreganya le is kísért a hegyről. — Mi baja lehet a fiamnak? — sóhajtozott a szegény öreg.

A pap szánakozva nézett a szegény asszonyra.

— Nyugodjék meg, néném, ha úgy kell neki lenni. Tüdőgyulladásban van a fia.

Mire a vénasszony felért a fiához, ez már

— Az **Öltároglyet** az. miséje vasárnap, azaz január 7-én d. e. 10 órakor a szeménáriumi templomban fog a Mindenhatónak bemutatni.

— **Adomány.** Id. gróf **Zichy** Nep. János **Nagy-Hantosról** a tanítók gyermekeiknek feláldandó tápintézet javára 50 koronát sziveskedett **Magyar** Károly apátkanonok, egyházmegyei tanfelügyelő kezeihez juttatni.

— Az **ipartanács** új tagjai. A budapesti kereskedelmi és iparkamara az ipartanácsba rendes tagokká **Kreuzer** Zsigmondot és **Schlamadinger** Alajost, póttagokká pedig **Karl** Istvánt és **Boros** Sándort megválasztotta.

— **Kinevezés.** Fejérvármegye főispánja dr. **Fanta** Adolfot, az állandó katonai felülvizsgáló bizottságba a polgári hatóság részéről orvosná nevezte ki.

— **Gr. Batthyány Géza.** † Németújvári és szabad-batthyáni gróf **Batthyány** Géza tegnap reggel 6 órakor szívszélhűdés következtében Budapesten elhunyt. Este még a Nemzeti Kaszinóban volt s egészségesen ment haza. Késő éjjel feködt le. Midőn reggel fölkel, szédülés fogta el, egyszerre összeesett és néhány perc múlva meghalt. A gróf 62 éves volt, s atyja ifjabb **Batthyány** Géza grófnak, a zseniális fiatal főurnak, aki pár évvel ezelőtt öngyilkossággal végezte életét a **pákozi** kastélyban. **Batthyány** Géza gróf halálának hírére délből kitűzték a gyászlobogót a Nemzeti Múzeumra s a Nemzeti Kaszinóra, ugyszintén a ma reggel érkezett gyászshir vétele után Fejérmegye székházára is. A boldogult főr 1838. június 31-én született s a jogot Pozsonyban elvégezve, már huszonnégy éves korában elfoglalta a széklet a főrendiházban. Egy ideig Sopronmegye alispánja volt, utóbb azonban különösen a társadalmi téren fejtett ki nagy tevékenységet és több nagyobb pénzintézetnek igazgatósági tagja volt. Nagyterjedelmű birtokai vannak megyénkben és Vasmegegyében, de csaknem az egész esztendő a fővárosban töltötte Terézköruti palotájában, melyben mesés értékű műkincseket gyűjtött össze. Neje **Batthyány** Emanuela grófnő, legidősebb fia a volt főmei kormányzó, gróf **Batthyány**

igazán a végét járta. A szája kiszáradt és a szép, komoly homlokára kiült a halálveríték.

Oda hívta magához az anyját és megsimogatta az öreg, ráncos kezét.

— Édesanyám, — mondta szenvedő hangon, — aztán nehogy megmondja szegény Parászkának, hogy az ő esküvője napján lettem halálos beteg. Kétségbeesne a szegény, hogy nem lesz boldog. Tudja, anyám, hogy ugy tartják a faluban, hogy mikor esküvő van, nem jó halottnak lenni, mert akkor boldogtalan lesz a mennyasszony . . .

Az este homályt hozott a kis szobába. Az öregasszony csendesen sirdogált. A szegény Mitru pakulár meg a halállal vívódott . . .

Hogy a Mitru meghalt, az öregasszony leköltözött a hegyről a faluba. Sirva járkált, nem volt senkije. Először nem akarta zavarni Parászkát, hanem azután mégis fölkereste. Mikor azután a jószívű fiatal menyecske marasztotta, nem állhatta meg, hogy ne beszéljen a fiáról.

— Még az utolsó gondolata is te voltál, — mondta sirva az öregasszony. Arra kért, hogy valahogy meg ne mondjam, hogy az esküvő napján lett halálos beteg, ne hogy megijedj a boldog-árgodon . . . Szegény fiam.

A menyecske is felsóhajtott:

Szegény Mitru! . . .

És ezentúl sokszor sirt és nagyon sokszor sóhajtozott.

Az emberek azt gondolták, hogy babonás és az élete boldogságát félti.

Talán a menyecske maga is azt gondolta és észre sem vette, hogy bizony ő a szegény Mitru pakulárt siratja.

Medák Erzsi.

Lajos. **Stieber** Vincez terézvárosi apátplebános tegnap délután 4 órakor szentelte be a holttestet, melyet ma **Polgárdiba** szállítottak. A temetést váloszínűleg dr. **Steiner** Filóp megyés püspök fogja végezni, kit a család erre fölkért.

— **Pinceszövetkezet** Fejérmegyében. A földmívelési miniszterium által kezdet mozgalomnak e vidéken még eddig a szőlősgazdák tartózkodása miatt kevés pozitív eredménye van. Pedig annak föltüntetése, hogy kellő áldozatok mellett itt is lehet sikereket elérni, utalunk arra, hogy a tegnap megboldogult **Batthyány** Géza gróf fejérmegyei **lajostelepi** birtokán a tulajdonos felesével már régebben összeállított oly czélból, hogy a telepek természetét együtt kezelve és értékesítve, a szakszerű bánásnak és a nagyban való eladásnak előnyeit maguknak biztosíthassák. A lajostelepi **Batthyány** pincze-egyesület tagjai szőlőtermésüket köteles a közös pinczébe szállítani. A készállított mennyiséget azonnal lemászáják. A tagok parcellánként 50 frt előleget kívánhatnak 6 százalékra. A pinczét a tulajdonos adja a fölszereléssel együtt, ő fizeti az igazgatót s a pinczemesztet is. Az egyesületet különben az egyesületi tanács igazgatja, mely 12 választott tagból áll. Ez intézkedik a bor értékesítése iránt is. A tagok jutalékát a szabályszerű levonások után a közgyűlést követő időben fizetik ki. Az egyesület eddigi működése arra a reményre jogosít, hogy a hozzá kötött várakozásoknak meg fog felelni és nem csupán anyagi előnyöket nyújt, hanem fejleszti az összetartozóság érzetét is.

— **Házasság.** **Ezner** Győző, a székesfejérvári áll. főreáliskola tanára, jeles poéta és sakk-mester, mult hó 30-án tartotta esküvőjét **Kicska** Jónával, **Kicska** Emil orvosdoktor leányával, **Nagy-Badokon**.

— **Ujévi előléptések** a honvédségnél. A 17. számú honvédszázalagvezérnél előléptek: **Hadmagyokká:** **Olnhauser** József tényleges állománybeli tiszthelyettes és a következő tart. tiszthelyettesek: **Frick** Mihály, **Gergely** Lajos, **Panda** József, **Pettenkoffer** József (11. ezredtől a 17-hez), **Boda** János (a 18 tól 17-hez), **Fehér** János, **Porter** Lipót (a 17-től a 8-hoz) és **Predi** Gyula; **tiszthelyettesekké:** **Braun** Dezső, **Steiner** János, **Babay** János és **Pokrócz** Nándor kadét-örrmesterek. Tiszthelyettesekké kinevezettek és áthelyezettek: **Tóth** Béla (19-hez), dr. **Ujlaky** József (19 hez), **Bottka** Lajos (19-hez). **Rosner** János (19-hez), ettrekarczai **Lukács** Sándor (19-hez), **Bak** Pál (19-hez), **Csapó** Gyula (6-hoz), **Mészáros** Pál (6-hoz) és **Greiner** Armin (5-höz) végül **hadnagyokká:** **Eifer** Lajos (18-hoz) és **Ströber** Sándor (20-hoz).

— **Virághullás.** Tegnap délután temették osztatlan részvét mellett **Krécsy** Miklósné urnót, társadalmi életünk egyik közszeretében álló tagját. Mély fájdalommal állta körül ravatalát az alig huszonnégy éves halottnak családja, a hadsereg tisztikara, az intelligencia hűgyei, kiknek társaságából egy virág esett ki. Ifjúságának teljében, szeretetve mindenkitől érte őt a halál hideg csontkezeinek érintése s bármennyire óhajtotta is az életet, elhalt az érintéstől. A koporsójánál kúnyező szemek, a szív részvétének e gyöngyei, a közszeretnek megnyilvánulása az oly korán elhunyt iránt, enyhítsék némileg a család fájdalmát. Nem csupán övék e fájdalom, érezte azt mindenki, aki ismerete az elhunytat és megosztja a fájdalmat azokkal, kiket lesújtott. Szükség van az égből is tiszta lélekre s aki ilyen, az emberek szeretete annak nem pótolja az égieket. Nyugodjék békében s ne feledkezzék meg ott az égből rólunk, kik itt maradtunk a fájdalomak földjén a további küzdelemre.

— **A nyomdászok mozgalma.** Az általános elégtelenség immár elhatott a nyomdászok közé is. Sokalják a munkaidőt és keveselik a fizetést és egzisztenciájukat a tultengéstől féltik eme fontos hivatású munkások, kik az ólom-betűk sorvasztó légkörében dolgoznak a mindennapi kenyérért. A székesfejérvári könyvnyomdak személyzete holnap egy terjedelmes memorandumot fog átnyujtani az illető nyomdatulajdonosoknak, az összes alkalmazottak aláírásával, mely memorandumban részletesen felsorolják a követeléseiket. Ilyenek például: a munkaidőnek 9 órában leendő megállapítása (most 10 óra), az ujonan fűlszabadtul tanoncoknak 14, a többi munkásoknak 20 korona fizetés minimum; továbbá hogy tanoncokat kizárólag legalább 2 középosztályt végzett fiukat fogadjanak föl és ilyeneket sem korlátlan számban, hanem csak minden 2 segéd után egyet. Ha a nyomdatulajdonosok eme követeléseket elfogadni vonakodnának, az esetben a beadástól számított két hét múlva valamennyien kilépnék. A magunk részéről azonban bizunk a gazdak méltánosságában s a munkások józan gondolkodásában és reméljük, hogy a kölcsönös érdekek helyes összeegyeztetése után az egész ügyet simán fogják elintézni.

— **Kereseti adók.** A városi hatóság a napokban becsájította ki a III. és IV. oszt. kereseti adók alá tartozó jövedelmek bevallására vonatkozó felhívást, melyet a föbb pontokban itt adunk:

III. oszt.

Az adózók, kiknek üzlétük 1869. évben keletkezett, kötelesek 1900. évi január hó 20-ig üzlétük, vállalatuk vagy egyéb hasonló foglalkozás után az adóévet megelőző három évi, vagy ha az üzlet, vállalat vagy foglalkozás anyvi év óta még fenn nem állana, az annak megkezdésétől számítandó, illetőleg fennállása idejére eső kereseti vagy üzleti tiszta nyere-ményét bevallani. A ki több vállalatból, kereset-, illetőleg jövedelemforrásból hoz jövedelmet, köteles minden egyes vállalatról, üzletről vagy keresetről külön vallomást adni. Azok az adókötelesek, kik segédekkel dolgoznak, tartoznak a vallomáshoz segédmunkáikat jegyzékek csatolni, mely jegyzékben a segédek nevei, az üzletbe vagy foglalkozásba belépésüknek ideje havi, vagy évi fizetésük pontosan kiteendő. Az az adózó, a ki az adókötelezettek és adótárgyak összeírása után lép a III. osztályu kereset-adókötelesek sorába, adóköteles üzletének megnyitása napjától számítot két hó alatt köteles vallomást adni. A III. osztályu kereseti adó alá eső jövedelemnek bevallására, valamint az üzletben alkalmazott segédek bejegyzésére szolgáló űrlapok az adókötelek a városi pénzügyi tanácsosi hivatal által ingyen szolgáltatnak ki. A bevalló az űrlap egyes rovatait kitölteni, s annak bizonyításául, hogy az adatokat saját tudomásához képest pontosan és lelkiismeretesen közölte, eskü helyett polgári becsületszava zálogául nevé, valamint a bevallás napját és helyét aláírni köteles. Ezen, a valóságnak szigoruan megfelelő vallomás, fentebb kitűzött határidő alatt a városi pénzügyi tanácsosi hivatalba büntetés terhe alatt benyújtandó.

IV. oszt.

1900. évi január havában az állandó fizetést, vagy nyugdíjat húzó tisztviselők, hivatalnokok, kezegyek avagy kegydíjat húzó özvegyek s általában a 40 forintnál több havi díjt húzó egyének, a keresetadó negyedik osztályu tartozó keresményüket — az alább említendők kivételével — a részükre ingyen kiszolgálható vallomási ivenken bevallani tartoznak, azonkívül a vállalatok és intézetek igazgatósága, előjáróság, pénztár, földbirtokos vagy üzlettulajdonos, a kitől vagy a melytől az adóköteles fizetést húzza, szintén kötelezhető arra, hogy a nála, illetve üzletében állandó fizetés mellett alkalmazott egyének név- és fizetés-jegyzékét az adókövető hatóságnak nyújtsa be. Az adókötelesek az összes rendes fizetés,

nyug-, kegy- vagy tiszteletdíjat, szóval mind-azokat a járandóságokat, melyeket az állásukkal egybekötött bármily néven nevezendő szolgálataik fejében akár készpénzben, akár természetnyekben, akár egyéb járulékokban élveznek — a folyó évi, vagy ha az a folyó évre megállapítható nem volna, az előző évi állapot szerint a vallomásba felvenni tartoznak. A IV. osztály keresetadó alá tartozó járandóságoknak az államkincstár megrövidítésére irányzott szándékából történt valótlan bemondása vagy be nem vallása jövedéki kihágást képez, melynek bírsága 1—8-szor annyi, mint az az összeg, melylyel az államkincstár megkárosított. A nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek tisztviselői vallomást nem adnak, ezeknek illetményeit az illető vállalatok és egyletek kötelesek bevallani, a kivetett keresetadótől tőlük beszédni és az állampénztárból övnyvedenkinél beszolgáltatni. Tisztek, tisztviselők és hivatalnokok, kik fizetéseiket állami vagy államkezelés alatt álló közalapítványi pénztárból huzzák, vallomást adni nem kötelesek, ezen adókötelesek keresetadóját a pénzügyi hatóság szabja ki, és havi levonások útján a közpénztár szabi be.

— **Német czimtábla.** Nagy megütközéssel tapasztaltuk a minap, hogy az öskoronázó Székesfehérváron, a Dunántul legnagyobb városában még ma is van olyan iparos, a ki úgy vél jobban boldogulhatni, ha németül kínálja a mesterségét. A belső budai-ut egyik házának sarkán láttunk egy meglehetősen méretű czimtáblát, melyen *Anton Kász* férfiszbó és pecséttszító németül ajánlja magát a fehérvári magyar közönségnek. Annnyira hihetetlennek tartottuk ezt az izotlenséget, hogy észre sem vettük volna, ha mások nem figyelmeztetnek reá. Nem mondjuk, mit gondoltunk az első pillanatban, azt sem kérdezzük, honnan jött ide Kász ur, és egyelőre nem is küldjük szép zöldre festett czimtáblájával egyetemben sehova, csupán egy kérészt intézünk az igen tisztelt szabómester polgártársunkhoz. Gondolja meg, hol talált véletlenül megtelepedni és mivel tartozik, mint magyar állampolgár, a nemzeti érzületnek. Respektálja azt a nyelvet, melyen kívül egyebet nem hall közöttünk való hártában és meszeltesse be, vagy dobassa le azt az ide nem illő idegen furesaságot, de semmiesetre se hagyja ott tovább szegényen, botránkozásul. Dixi.

— **Végrehajtók államosítása.** Az igazságügyminiszterhez több kereskedelmi és iparkamara felirata érkezett, melyben a bírósági végrehajtók illetményeinek rendezését és államosítását sürgetik. Az igazságügyminiszter — mint főhivatalosan jelentik — megígérte, hogy a kérészt figyelembe fogja venni, annál inkább, mert a kérdés rendezését a perrendtartás reformjánál ugyis tervbe vette.

— **A koronaérték kötelező hozatala alkalmából a pénzügyminiszter következő rendelkezéseket tette:** korona K., fillér F. Azon esetekben, midőn az összeg szóval kifejezendő, a korona és fillér szavak kiirandók. Az új törvényes érték hivatalos elnevezése: „koronaérték” rövidítve k. é. betűkkel jelezhető. Pénzösszegek megjelölésénél azonban a koronaérték jelzés nem teendő ki, mihelyt a korona illetve fillér szavak teljesen kiirratnak, vagy e szavak helyett azoknak fentebb már jelzett rövidítése használtatik. Az ötkoronás magyar vagy ausztriai veretű ötkoronás érmekek minden a koronaértékben teljesítendő fizetésnél névértékükben fogadandók el. Az állami pénztárak azokat korlátlan mennyiségben tartoznak elfogadni. Magánfél kezéhez a koronaértékben teljesítendő fizetés érmekekkel történhetik; a fél azonban nincs kötelezve ötkoronásokat 200 korona összegben tul fizeteskép elfogadni. Magánfelek kezéhez a koronaértékben teljesítendő fizetés ek névértékkel számított egy koronás érmekekkel is történhetnek, a fél azonban nem köteles ötkoronánál magasabb összeget egy koronásokban

elfogadni. A nikkal érmekek, vagyis a husz és a tíz filléres minden fizetésnél, a mely koronaértékben teljesítendő, névértékben elfogadandók. Az állami pénztárak egy és ugyanazon féltől tíz koronánál nagyobb összeget ily érmekekben nem tartoznak elfogadni. Hasonlóképpen nem köteles a fél tíz koronánál többet nikkalérmekekben fizeteskép elfogadni. A bronzérmekek, azaz a két és egy filléresek szintén minden koronaértékben teljesítendő fizetésnél elfogadandók. Az állami pénztárak és hivatalok egy és ugyanazon féltől tíz koronánál nagyobb összeget ily érmekekben sem tartoznak elfogadni. A fél azonban nem köteles egy koronánál nagyobb összeget bronzérmekekben fizeteskép elfogadni.

— **A viharűző ágyuk használhatóságát** próbálta ki Darányi miniszter megbízásából *Raum* Oszkár meteorológiai assistens. Kísérletei eredményét a „Kísérletügyi Közlemények” legújabb számában teszi közzé, a melyből, tekintve a kérdés nagy horderejét, következőket vesszük át. Hét védekező vonalat szerveztek é. p. Zala, Fejér, Vas, Pest, Zemplén, Arad és Temes megyék borvidékein, azokon a helyeken, melyek eddig geográfiai fekvésüknél és talajviszonyaiknál fogva valóságos jégeső fészkek voltak. A kísérletek eredményeként *Raum* oda konkludál jelentésében, hogy a védekezős sikeréről az eddigi rövid próbák alapján még nem lehet határozott véleményt adni. Ehhez nagy közös akció lenne szükséges, a minek előfeltétele, hogy a bányarobbantó puskapor olcsón legyen beszerezhető. Sájérországbán, — a hol az ágyuval való védekezésnek szép sikere volt — a közös hadügyminiszter az előállítási áron, 38 frtért árultatta a puskapor métermázsáját, nálunk pedig 60—70 frtot kellett érte fizetni. Nagyön kivánatos lenne, ha a kormány ebben a fontos dologban minél hamarabb közben járna.

— **Számlakövetelések leszámítása.** A jellegi pénzüviszonyok között különösen kiélesedett annak a hátránya, hogy a kereskedő számlaköveteléseit egyáltalán nem értékesítheti. Ez ügyben az Országos Iparegyesület, a Magyar Kereskedelmi Csarnok és az Országos Kereskedelmi és Iparcsarnok előterjesztést intéztek a kereskedelemügyi miniszterhez, a melyben erkölcsi és anyagi támogatást kérnek az általuk közösen felállítandó oly intézet létesítéséhez, a mely a nyílt számlán vagy könyvkivonaton alapuló kiínlvőségek leszámítására volna hivatva. A kereskedelmi miniszter — már a felterjesztést megelőzően — leirt ezekhez a testületekhez és leiratában kijelentette, hogy az alakítandó intézet czélzatát teljesen helyesli és hajlandó azt töle telhetőleg támogatni, egyuttal fölhitva az egyleteket, hogy kiváságaikról tegyenek minél részletesebb jelentést. A kérdés tanulmányozását és részletes kidolgozását a szakegyesületek különös érdeklődésére ajánljuk.

— **A budapesti Poliklinikai Egyesület** Nagy Jótékonyági Sorsjátékának első húzása 1900. évi január hó 4-én esütörtökön az újvárosbába ülési termében megtartatik. A szerencsekérék már a legközelebbi napokban a tartalomdus számokkal felszereltetik s pont este 8 órakor, az illetékes hatóságok közreműködése mellett az első húzásnak érdekes színjátéka elejét veszi, melyhez vendégek és megtekintők szívesen meghívotnak. Azonban még az első húzási nap folyamán sincs elkése, magát a hat főnyeremények egyikére, mely esütörtökön kisorsolásra jut, biztosítani, mivel sorsjegyek (egy korona árban) a húzásig kaphatók.

— **Az államjegyek bevonása.** Az esztendőnek utolsó napjával lejárt az a határidő, a mely alatt még beválthatók voltak az állami pénztáraknál az egyforintos államjegyek. Kisebb összegű egyforintosokat még az utolsó napokban is beváltoztak; kétségtelen azonban, hogy az egyforintos államjegyek még be nem váltott hatszázötvenezer forintot meghaladó összege egészen véve elkallódnak tekintetk s ez év elején ezt az összeget végleg leirhatják a közös függő adósságból. A kormányok megtették immár az előkészületeket a többi államjegyek, az öt és ötven forintosoknak a bevonására is. A tényleges bevonást azonban, vett értesülésünk szerint mindaddig nem fogják megkezdeni, a míg

el nem készülnek azoknak a pénzjegyeknek az előállításával, a melyek a bevont államjegyeket pótolni színek hivatva a forgalomban. Bizonyosra vehető ennél fogva, hogy az államjegyek forgalma legalább még egy esztendőig megmarad a mostani méretekben, vagyis a jövő esztendőben is forgalomban lesz még kereksszámban száztízmillió ötven és tizenhárom millió öt-torintos államjegy.

— **Végtárgyalások.** A székesfehérvári kir. törvényeszkéni 1900. évi január hóban a következő bünyügyi főtárgyalások tartatnak meg. 16-án. E. Kovács József sulyos testi sért. véts. Greznovits András lopás bünt. Turbicza Sándor sulyos testi sért. bünt. Kupai János orgazd. bünt. 17-én Szilágyi András és társa lopás véts. Szönyefi István lopás bünt. stb. Vitok György és társai lopás bünt. stb. 20-án Stern Mór sikkasztás véts. Ifj. Málics András sulyos testi sért. véts. Kossa Gáborné emberölés vétsége. Garbovits József emberölés véts. 23-án Welner Márton emberölés véts. Herman Jánosné lopás felbujtás. Kambal János lopás bünt. 24-én Madarász Antal fajtalanásg véts. Balázs István sulyos testi sért. véts. Gseid József hamis vad vétsége. 27-én Dubliner Mihály hatóság ell. erőszak bünt. Kondik János és társa lopás bünt. 30-án Közi Molnár János szem. szab. megs. véts. Ruzicska István erősz. nemi köz. kis. bün. 31-én Ruchti István hatóság elleni er. bünt. stb. Stanó Anna gyermekölés bünt. Stupa Istvánné tüzvész okoz. véts.

— **Állatbetegségek a megyében.** *Takonykór és bőrféreg: sárbogárdi j.* Herczegfalva 1 u. *Sertészvész: sárbogárdi j.* Alsó-Alap 40 u. Herczegfalva 1 m., Igar 47 u., Kálóz 1 p. N.-Lók 1 p., *székesfehérvári j.* N.-Lángó u. Velencei 1 u., Zámoly 1 u., *vaáli j.* Martonvásár 1 p.

Színház.

Dráma a tenger fenekén.

Újdonság számban került színre nálunk szombat este, holott már réges-régen elfelejtette a budapesti Vígyszínház s a nagyobb vidéki színházak közönsége. Nem valami irodalmi becsű szindarabb ez, csak amolyan látványosságá feldolgozott história, mely inkább külsőségekkel hat, természetesen megfelelő kiállításban. A mi ez utóbbit illeti, nem mondhatnánk, hogy valami kápráztatónak találtuk, de mindenesetre érdemes a megtekintésre s ö-zintén óhajtuk, hogy legalább annyi előadást érjen, látogatott házak előtt, a mennyinek jövedelméből megtérül a díszletekre fordított kiadás.

A Verne-regényekre emlékeztető színmű főalakjai kiválóan energikus emberek, a minöknek egyáltalában lenni kell azoknak, a kik ép börrrel vergődnek át a leghajmeresztőbb veszedelmeken. A beszédjük, a viselkedésük egészen amerikaiás, olyan maga a történet is. Méltó ahhoz a szenzációs országhoz, a uol teszem a vonatkisklásokat sem adják husz-harmincz ember áldozaton alul.

Sir Reginald, egy Amerikában meggazdagodott irlandi, hazakészül, hogy otthon kipihenje élete fáradalmait. Feleségével és leányával együtt száll föl a „Washington” nevű hajóra, hova az indulás előtt megérkezik a fiatal Norton mérnök, ki átadja neki a bátyja bankházában letétbe helyezett gyémántokat, egyben minden teketória nélkül megkéri a szép Emilia kezét. Az öreg köszöni a megtiszteltetést, de nem kér belőle, mert már Irlandban lakó unokaöccsét szemelte ki vejéül. Norton távozik, előbb azonban megfogadja, hogy a leány az övé lesz. Kisdied yachtjával követi a Washingtont, mely a nyílt tengeren kigyullad s el is pusztul, részben a publikum szemelátára. Az ifjú mérnök saját élete kockáztatásával megmenti a leányt, míg a kincseiért aggódo Reginald feleségével együtt benn ég (1. kép). A következő felvonás Irlandban játszik, Sir Reginald nővérének házában. Itt van a megmenekült leány, kit Friquet, a hű matróz hozott ide. Sarten Henrik, a reménybeli vőlegény, mielőtt az ő- és újvilágot összekötő kábel

lerakására utnak indulna, megkéri Emilia kezét, ez azonban kiterő választ ad neki, mert Nortont szereti, a merész ifjút, ki összeégve, félholtan maradt a yacht földészén, miután ötöt megmentette. A nagy vállalatra induló cousinhoz társul szegődik egy Pekovics levü montenegrói és egy segédmérnök, mely utóbbiban az elveszettnek hitt Nortonra ismerünk. Az oceánra szállnak s már javában foly a nagy munka, midőn a néhai Reginald gyémántjaira áhitózó Pekovics titokban elvágja a kábel-huzalt (III. kép). A hibát kiigazítandó, a szintén hozzájuk csatlakozott Friquettel együtt, négyen buvárruhába öltözve leszállnak a tenger fenekére (IV. kép) ép azon a helyen, hol a Washington elmerült. Pekovics magához kaparítja a kincset, amit Sartent a buvárlámpa fényénél észrevesz, de vesztére, mert a gonosz montenegrói fejszéle leüti a kényelmetlen tanút, azután a kötélen a többiekkel együtt fölmenekül. Az amerikai parton kiszállva, elrejtja a kincses ládikát, de előbb egy gyémántot Norton övébe rejt hogy ezáltal a tengerben eltűnt Sartent meggyilkoltatásának gyanúját arra irányozza. Ez annál inkább sikerül neki, mert tudva volt, hogy a mérnökök ugyanegy leányt szerettek s a miatt meglehetősen feszült viszony volt közöttük. Nortont elfogják s már-már halálra ítélik (V. kép), midőn a vizsgálóbíró egy meglepő hír vétele után szabadon bocsátja. Sziklás tengerparton találkoznak vele (VI. kép) hol csakhamar megjelenik a montenegrói is, ki itt rejtette el a kincseit. A gonosz ember épen a gyémántokat szedegeti elő, mikor váratlanul odatoppan a holtak vélt Sartent. A gyilkos azt hiszi, hogy áldozatának lelke jelent meg előtte és menekülni akar, de Norton és a hű matróz elcsipik. Közben oda jön a bíró is, ki előtt mindent bevall, majd az öt megkötözni akaró rendőrök elől a tengerbe veti magát. Így Norton teljesen fölszabadul a szörnyű vád alul s miután a csodálatosan megmenekült Sartent lemondott Emiliáról, boldogan öleli keblére a szeretett leányt.

A darab elég csinosan van kiállítva és mint az elmondott meséből kitűnik éppen nem szükölködik hatásos jelenetekben. Van benne hajóégés, tengeri vihar és látjuk a titokzatos tengerfenéket a maga szörnyeivel. Ez utóbbi, némi fantáziával kiegészítve, körülbelül olyan, mint a valóságban lehet.

Szepesi igen jól ábrázolta a béna Sir Reginaldot és különösen rokonszenves volt *Szentmiklósi*, Norton szerepében. Derekasán játszott *Kalmár* (Pekovics) és *Déri* (Sartent). *Kovács* pompás humorral adta a viharedezt, de amellett vajszivű matrózt. A női szereplőknek aránylag kevés dolgot akadt, de azt a keveset ügykezetten végezték. Közönség elég szép számmal volt.

*

Vasárnap délután az „Arany kakas“ ment elég szép számú közönség előtt, az előadás élvezését azonban lehetetlenné tette egyik művész „indispositiója“. A dolgot nem fessegetjük tovább, de reméljük, hogy a már ismétlődött hasonló kellemetlenségeknek a közönség többé nem fog kitéve lenni.

Este Sylvesteri boldonságnak a „Lumpáczius Vagabundus“-t adták felcsereit női és férfi szerepekkel. *Borsitzky* Ilona (Lábszj), *Szaldözy* Irén (Czérna) és *Holéczy* Ilona (Enyv) volt a három jómádár. *Szalkay*, *Kovács* és *Deák* pedig mint Luftbergerné és leányai szerepeltek. Az előadás sokkal érdekesebbnek ígérkezett, mint a mielőtt bizonyult. Tulajdonképen csak a három jómádár első fellépésekor mulatott a közönség a furcsa alakok felett, (különösen *Borsitzky* Ilona volt nagyon jó, a ki nemcsak mókázott, hanem alakított is), míg a többi jelenetek meglehetősen lanyhán, élénkség nélkül folytak. *Réthly* Lina csinos kisleit kell még megdicséernünk, miket a harmadik felvonásban betétül énekelt. Közönség közepes számmal volt.

Hétfőn délután a *Szulamitot* adták este pedig a *Dráma a tenger fenekén* című látványos színművet, mindkettőt telt ház előtt. *Kedden* a kitűzött *Egyiptom gyöngye* helyett, *Szalkai* közbejött rosszullete miatt a közkedvelt *Görög rabszolgát* vették elő. A cserét épen nem bánta

meg a közepes számú közönség. Az előadást egyik pártól végignézte *Bátony* József, a közönségi nemzeti színház intendánsa.

IRODALOM.

Szükséges könyv kellő időben. Valóban ilyen könyv a *Prohászka* Ottokár dr. munkája, mely épen most jelen meg a Szent István-Társulat kiadásában. Teljes címe: *Gondolatok a századvégi hódolatnak és a magyar katolicizmus 900. jubileumának ünnepeire*. 8-rét, 85 lap. *Prohászka* műve mint a czim mutatja, gondolatokkal szolgál a századvégi hódolatnak és a magyar katolicizmus kilencz százados jubileumának ünnepe. Két ünnepről van tehát benne szó: a századvégi hódolatról mely a XIX. század utolsó napján, vagyis 1900. decz. 31-én délután tartandó háláadó- és a XX. század első napján, 1901. januárius 1-én tartandó könyörgő-istentiszteletből áll; azután a magyar katolicizmus kilencz százados jubileumi évéről, mely 1900. januárius 1-től 1901. januárius 1-ig tart. Szerző megjelöli azokat a főbbes nézőpontokat, melyekről a századot s a századot a kellő nagy távlatokban láthatjuk, felöleli azokat az eszméket, melyek megtestesülése és kiszélesedése nyomja rá az időkre a sajátos bélyeget. Apologetikus irányban halad s bőséges anyagot nyújt úgy egyház mint profán ünnepi beszédekhez. A jubiláris ünnepek bizonyára nem fognak kizárólag a templomra szorítkozni, de ilyeneket az egyházban, a társadalom keblében is fognak tartani. Szerző cleve figyelemmel volt azokra s az ő megfogott alaposágával, ragyogó nyelven értekezik művében a század életéről, az Egyház helyzetéről, a hitről, a nemzeti és keresztény eseményekről. Nem nyújt kész beszédeket de a szónok tömördek szemből-szemből gondolatot használhat föl *Prohászka* műveiből. Néhol az egyes fejezetekhez oda is van írva, hogy erre vagy arra az alkalomra volna való a tárgy. Igazán pompás munka ez, szinte szükséges munka — a kellő időben. Az iskolai ünnepre való beszéd nagyon is tág és határozatlan tárgya miatt s az ifjúságnak észbeli nagy rangfokozata miatt nehezen szerkeszthető. *Prohászka* dr. ilyenhez is szol által anyagot, de mi meg vagyunk győződve, hogy az olvasó erre a célra bármelyik fejtégetését — kivéve a végeles tárgyakat — felhasználhatja. A könyv végén szavai-lára alkalmas két remek költeményt találunk *Kemény* Ferencz-től a jelenleg élő legjelesebb magyar katolicus költőtől. A költemények címe: A XX-ik század hajnalán és a XXI-ik század óneke.

— Az egyes fejezetek a következők sorrendben következnek: *Orate fratres!* A XIX. század élete. — Ki a mi Istenünk? — Ki a mi Megváltónk? — Az új régi eszmék. — Új moral.

— Keresztény szocializmus. — Egyház és Pápa. — A hit a XIX. században. — Nemzeti eszmények. — Magyar Szentek. — Magna Domina. — A csinos kiállítás könyv a Szent-István-Társulat Stephaneum könyvnyomdájában készült. Ára 1 korona 20 fillér. Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkiadó hivatalában Budapest VIII. Szentkirályi-utca 28/b.

— A „piros alma“ oslroma. A most mult hétfőn virradóra meglehetősen kényelmetlen meglepetésben részesítette néhány részeg katona a Körmeny-féle házban elszállásolt aggintzeti gondozottakat. Ugy történt a dolog, hogy a városi szállásmester nemrég a „piros alma“ kaszárnya üresen álló keleti részében szállást adott a Szentcsaládnak, melynek reménytelenül fölserdült leányai nem épen tisztességes foglalkozást üznek. A nem nyájás, de ismeretlen katonák a borgöz hatása alatt véletlenül össze tévesztették a lakosztályokat és sürgős behozatást követeltek az aggok által lakott épületrészben. Mivel azonban a zörgetés nem használt, az egyik ablakfiókot kardjaikkal bezúzták s a résen át piszkálták a közelálló ágyakat, óriási pánikot kelteve a szegény öregek között. Végre a járőrelők megszalasztották a garázda levettéket, kiket sem elfogni, sem fölismerni nem sikerült. A Szentcsaládiat

pedig ez eset következtében a polgármester rendeletére még ma kilakoltatták a kaszárnya-épületből.

A Dedek-féle Szentek Élete című nagy vállalatból megjelent immár a második füzet is, mely a Január 6-tól Január 12-ig előforduló szenteket írja le. A füzet élén *Guido Reni* világhírű festménye *Krisztus Urunk keresztelése* látható folio nagyságu, rendkívül jól sikerült tónus-nyomatban. A kép balmezejében áll az Üdvözítő áhitattól áthatott magasztos alakja. Lábat a Jordán vizének habjai csokolgatják; mögötte az Ur anyala, feje fölött a magas egekben a Szentlélek galamb képében alszálló alakja látszik. A jobb mezőben, egy kiálló sziklaltombon ker. sz. János térdel. Baljában egy keresztben végződő botot tart, míg magásra emelt jobbával a keresztvizet hinti az Ur lehajtott fejére. A megatottsággal párosult mély tisztelet, mely szent János arcáról, egész lényéről lesugárzik, még a legridegebb lelket is melegséggel, érdeklődéssel, áhitattal tölti el. A háttérben az iblett hívők meghatt serege látszik. A füzet többi képe részint modern francia festők, részint régi hírneves metszők kitűnő alkotásainak sikerült másolatából áll. Kiváltképen ki kell emelnünk: a Vízkereszt ünnepe, szent Bálint püspök, szent Vilmos bourgesi érsek, szent Theodóz apát képeit, valamint azt a jelenetet, melyet szent Kuczán életéből *Cserna Károly* jeles rajzolónk önjá örökített meg s mely megmagyarázza ama szokást, hogy az oltáron mindig valamely szent ereklyét kell elhelyezni. A remek ill-dik füzet csak felszágázta azt a várakozást, melyet e nagyszabású mű mindegyikében méltán kellett. Ismételtlen felhívjuk a Szentek Életére olvasóink b. figyelmét és igen melegen ajánljuk azt minden keresztény család partfogásába. A mű 52 füzetre van tervezve s egy füzet ára 25 kr. A művet mely az esztergomi főegyház-megyei hatóság jóváhagyásával jelenik meg, 6 színes, 50 fekete műlap és körülbelül 350 szöveg közé nyomott kép fogja díszíteni. Megrendelhető minden hazai könyvkereskedésben, valamint a Pallas irod. és nyomdai részvénytársaságnál, Budapest, V., Kálmán-utca 2.

KÖZGAZDASÁG.

Munkásmozgalmak.

Az 1899. évben munkáviszonyaink hasonlithatlanul kedvezőbbek, mint az előző években. Az 1899. telén s tavaszán, itt-ott jelei mutatkoztak ugyan a mozgalomnak, ámde ezek a helyi jelentőségű s leginkább helyi okokból jelentkezett kisebb mozgalmak munkáviszonyaink kedvezőbb képét nem rontották meg. A tél s tavasz folyamán az aratási szerződés megkötése minden fenakadás nélkül folyt le: mivel azonban az aratási sztrájk szervezésére több helyütt még hajlandóság mutatkozott, a földmivélsügyi miniszter, minden eshetőségre számítva, a kincstári birtokokon nagyobb számú munkás csapatot tartott készenlétben ez időn is. Az aratás általában zavartalanul folyt le. A tartalék munkásokra nem volt sehol szükség. A munkások részéről szerződés teljesítésének megtagadására alig-alig volt eset s általában kevesebb vitás ügy került a hatóság elé, mint az előző években. A mennyiben a munkázavargások ez évben nem lehetetlenítették a kormányzat munkás ügyi tevékenységét, az 1898. II. t. c. életbeléptetésével s végrehajtásával járó feladatok teljesítése után, a földmivélsügyi miniszter ez évben szélesebb körben folytathatta azt a működést, melynek helyes irányáról az eredmények adnak legjobb bizonyosságot.

Az 1899. év végeig 516 községi népkönyvtár állítottatott fel.

A munkás nép között a helyes irányú néplapoknak, ponyvafüzeteknek, naptáraknak több mint másfél millió példánya terjesztetett el.

496 munkás és cseléd kapott pénzbeli jutalmat s diesőri oklevelet.

A negyven évi szolgálat kitüntetésére alapított díszérem 81 gazdasági cselédnek adományoztatott.

A munkások helyes irányu önszegélyző szövetkezetei támogatásban részesítettek.

E zimen 10,760 korona segély utalványoztatott.

Harminezgy törvényhatóságban a községi segélyalapok megalkottattak. Egyes községi segélyalapok támogatására a földmivelésügyi miniszter 125,120 koronát adott.

A munkásnép! társadalmilag is helyes irányban foglalkozó eljárók, tanítók, lelkesek stb. közül ez évben 57-en részesültek elismerő jutalomban.

A mennyiben a gazdasági egyesületek támogatásával rendezett téli felolvasások és tanfolyamok a munkás osztályt is közelről érdeklik, e helyen is feljegyezhető, hogy a múlt évben 53 megyében, 1180 községben volt téli felolvasás, mintegy 300.000 hallgató előtt a kosárfűtés, szalma-, gyékényfonás, bogárnemzések stb. tanítására 40 helyen tartott tantolyam.

A munkásközvetítés egyelőre ideiglenes szervezetében, ez évben is előmozdította a kereslet és kínálat kiegyenlítését.

A munkásközvetítés a gazdaságközönségnek különösen a tavasz folyamán tett jó szolgálatokat, a mikor az esős időjárás miatt elmaradt munkálatokhoz, a legtöbb helyen idegen munkaerőre is szükség volt.

A munkások érdekében intézkedések tétettek, hogy a vasúti hid építésénél, mit eddig csaknem kizárólag hozzáértő külföldi munkások végeztek, fokozatosan hazai munkások is betanítottassanak.

A földmivelésügyi miniszter kezdeményezésére a hűvelmi és illetőleg a közhadügy-miniszter intézkedett, hogy a lögyvergyakorlatokra köteles tartalékos és póttartalékosok a mezei munkások sorából be ne hívassanak, ha pedig a mezei munkával foglalkozó, nem tényleges állományu legénységnek behívása mindazonáltal elkerülhetetlenül szükségessé válnék, ezeknek a gyakorlatok alóli felmentés iránt benyújtandó indokolt kérvényei, mindannyiszor kellőleg ügyelembé vétesenek.

A gazdasági munkások kedvezményes vasúti szállítása ügyében oly intézkedés tétetett, hogy a munkásoknak, ha tizen utaznak egy csoportban, s igazolványaikat felmutatják, bármilyen munka teljesítésére vállalkoztak is, a III-ik osztályban fél menetdíjat kell csak fizetniük. A külföldi munkások ilyor kedvezményben nem részesülnek s külön folyamodásra, kivételesen, csak akkor kaphatnak kedvezményt, ha a földmivelésügyi miniszter a kedvezmény engedélyezést az egyes konkrét esetben ajánlja.

A törvényhozás a földmivelésügyi minisz-

ter javaslatai nyomán a vízi munkálatoknál, az ut- és vasutépítésnél alkalmazott napszámosoktól és munkásoktól, továbbá a gazdasági munkás vállalkozókról és segédmunkásokról törvényeket alkotott. E két újabb munkásügyi törvény parlamenti tárgyalása alkalmat nyújtott az 1898. II. t.-cz. hatásának megbeszélésére is s minden pár s minden felszólaló elismeréssel konstataita, hogy ezen törvény egészben bevált s méltán vehető a további törvényhozási alkotások alapjául.

A most említett két törvény előkészítésén továbbá a dolánykertesekre, az erdei munkásokra vonatkozó törvényjavaslatok előkészítésén kívül az 1899. év folyamán a földmivelésügyi miniszter a munkás- és cselédbiztosítás kérdésével is foglalkozott s jelentjük, hogy az erre

vonatkozó törvényjavaslat előadói tervezete készen is van.

Végül meg kell említenünk, hogy az 1899. évben gazdasági munkás közvetítés állandó szervezésének munkája is elkészült.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

P. M. pleb. Tárnok. 1900. évre átvittünk 3 kor. 50 fillért.

P. F. Vajta. A beküldött összeggel február 1-ig elő van fizetve. Zseb és kath. ügy párhuzamban = gyengeség.

G. F. Duna-Bogdány. Helyek mellett minden kath. ügy kátyuba kerül. A lap menni fog, esetleg levél is.

Felelős szerkesztő: Chay Antal.

70-65

PFINN JÓZSEF Alapított 1858-ban.

Telep: Palotai-utca 23.

„CONCORDIA“

TEMETKEZÉSI VÁLLALAT, ÉRCZ- ÉS FAKOPORSÓ RAKTÁRA

Székhely- cím: CONCORDIA SZÉKESFEJÉRVÁR Telefon-szám 79.

Sas-, Jókai- és Iskola-utca sarkán, a „Fekete Sas“ szálloda átellenében.

A legolcsóbb és legdíszesebb temetések elvállaltatnak.

Küldék szállítása a vidék bármely irányába eszközöltetnek. *****
***** Vidéki megrendelések távirat útján is elin tétetnek.

► !!Sirkoszorúk!! ◄

Huzás már holnap!

100.000 koronára érték
5 egyenkint 20.000 korona értékű
főnyereményeket

20% levonásával készpénzben
tartalmaz a budapesti poliklinikai egyesület kórháza javára rendezett

NAGY JÓTÉKONYSÁGI SORSJÁTÉK

melyek egyetlen sorsjeggyel megnyerhetők

CSAK EGY KORONÁÉRT.

Minden egyes sorsjegy mind a 6 huzáson utánfizetés nélkül játszik
s egy egyetlen sorsjeggyel mind a 6 főnyeremény megnyerhető

200.000 korona összértékben.

Első huzás visszavonhatatlanul már 1900. január 4-én.

Hirdetéseket

a »FEJÉRMEGYEI NAPLO« részére
jutányos árért vesz fel a kiadóhivatal.
(Számmer Imre könyvnyomdája.)